

Україна в концепції Єжи Гедройця на сторінках польських медіа

Марія Комова¹

1. Кафедра соціальних комунікацій та інформаційної діяльності, Національний університет "Львівська політехніка", УКРАЇНА, м.Львів, вул.С.Бандери, 12,
E-mail: maria.komova@gmail.com

Jerzy Giedroyc – the Polish journalist and editor of the Parisian magazine "Culture" did not expect to create the complete large-scale picture of the political life of Poland, but in his journalistic writings published in various Polish media with touches – well-aimed estimated comparisons, arguments, suggestions – he marked points of reference of the Polish domestic and foreign policy. At those points he builds measurement scale – perspective scale of the development of Poland. A key element in the concept of a new political thought of the Gedyroycs is the assessment of historical acquisition that was inherited by Poland and Ukraine, upgrading views on the painful pages of the past that brings together Ukrainian and Polish peoples in need of realistic and modern accents.
Ключові слова – мас медіа, інформаційний простір, національна ідентичність.

Єжи Гедройц, польський журналіст та редактор паризького журналу «Культура», не ставивши собі за мету створити цілісну широкомасштабну картину політичного життя Польщі, у своїх публіцистичних творах, опублікованих на межі 1980-1990-х років у різних польських мас медіа, штрихами – влучними оцінками, порівняннями, розмірковуваннями, пропозиціями – позначив реперні точки польської внутрішньої і зовнішньої політики. На цих точках він будує шкалу вимірювання – перспективну шкалу розвитку Польщі. Ключовою ланкою в концепції нової політичної думки Є.Гедройця є оцінка історичного надбання, успадкованого Польщею та Україною, модернізація поглядів на болісні сторінки минулого, що поєднує український і польський народи та потребує реалістичного осмислення.

Із ім'ям Є.Гедройця пов'язаний величезний пласт української національної пам'яті. Він перебував в орбіті українського культурного та літературного простору, чітко і палко оберігаючи його національну ідентичність. У 1950-х роках, маючи за мету укласти і видати антологію української літератури 1920-1930-х років, Є. Гедройц в листі до Ю. Лавріненка від 13 серпня 1958 року вперше використав вислів, який набув поширення в українському публічному вживанні завдяки своїй влучності щодо долі українського відродження 1920-х років – «розстріляне відродження» [1]. У 1959 році очолюваний Є.Гедройцем Літературний інститут (Instytut Literacki) видав у Парижі з його ініціативи і кошту антологію «Розстріляне відродження» [2].

Навіть перебуваючи в еміграції, Є. Гедройц мав значний, безпосередній вплив на формування польської політичної думки, редагуючи часопис «Kultura» (1947-2000, Париж), даючи інтерв'ю чи виступаючи з оглядами політичної ситуації, які публікувалися в пресі Польщі, здебільшого після 1989 року. Його журналістський архів, що зберігався у вигляді вирізок і рукописів,

ліг в основу книги «Течки Гедройця», підготовленої до друку професором І.Хофман та Л.Унгером та виданої стараннями Університету Марії Кюрі-Склодовської (Люблін) і Літературного інституту (Париж) [3]. Непересічність особистості Є.Гедройця, його виняткова роль у формуванні системи цінностей україно-польських відносин зумовили переклад українською мовою найвагоміших висловлювань редактора, вміщених у «Течках...», і випуск цієї добірки під назвою «З нотаток редактора» в межах реалізації проекту «Бібліотека газети «День» «Україна Incognita» [4].

Осмислюючи фактологічну та документальну базу історичного досвіду Польщі (величного і трагічного), редактор журналу «Kultura» Є.Гедройц зробив об'єктивні висновки з минулого, дав реалістичну оцінку сьогодення, запропонував прагматичні засади побудови майбутнього держави, а головне – послідовно продукував і розвивав ідеї, позбавлені пуг та стеріотипів минулого, які перешкоджали розвитку Польщі, налагодженню інформаційного впливу між народами [5]. Основні положення концепції: підтримка самостійницьких прагнень України, Білорусі, Литви, не висуваючи попередніх умов; сам факт існування незалежних держав на схід від Бугу є надзвичайно важливим для Польщі; підтримка відновлення почуття державності, яке в українському суспільстві майже занепало, та відбудови почуття законності. Органічним компонентом концепції Є.Гедройця є оцінка історичного надбання, успадкованого Польщею та Україною. Модерні підходи до болісних питань минулого, що поєднує український і польський народи, потребують реалістичного погляду на справи.

Концепція нової політичної думки Єжи Гедройця, оприлюднена на сторінках паризький журналу «Kultura», інших польських медіа, свідчить про велику увагу редактора до українського питання та інтеграції України, української літератури в європейський контекст. Є. Гедройц довів, що докорінна зміна статусу та перспектива лідерських європейських позицій Польщі лежала в площині підтримки України в її державницькому поступі, в її устремлінні до системи європейських цінностей.

Література

1. Бердиховська Б. *Єжи Гедройць та українська еміграція. Листування 1950-1982 років* / Б. Бердиховська. – К.: Критика, 2008. – 752 с.;
2. *Розстріляне відродження: Антологія 1917 – 1933: Поезія – проза – драма – есеї* / Упорядкув., передм., післям. Ю. Лавріненка.; Післямова Є. Свєрстюка. – К.: Смолоскуп, 2008. – 976 с.;
3. *Teczki Giedroycia /Oprac. Ivona Hofman, Leopold Unger.* – Lublin: Uniwersytet Marii Curie-Skłodskiej; Paryż: Instytut Literacki, 2010. – 352 ss.;
4. *Єжи Гедройц. З нотаток редактора* / За заг. ред. Л.Івшиної; Бібліотека газети «День» «Україна Incognita». – К.: ПрАТ «Українська прес-група», 2013. – 80 с.
5. *Комова М.В. Соціальна взаємодія як засіб інформаційного впливу* / М.В. Комова // (ICS-2013). - Львів-Славське: Видавництво Львівської політехніки, 2012. - С. 42-43.